

Docentenhandleiding Basisonderwijs ter voorbereiding op de gastles van: **Talma Joachimsthal**

Introductie

Binnenkort ontvang jij een gast spreker in de klas. Deze gast spreker maakt deel uit van jouw lessen over de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolgung. De gastles duurt ongeveer 50 tot 70 minuten, afhankelijk van wat is afgesproken met de docent. De gastles bestaat uit twee delen: een verhaal en aansluitend een nagesprek. Het is belangrijk om naar aanleiding van de bijgevoegde biografie vragen voor te bereiden, die aan de gast spreker kunnen worden gesteld. Ongetwijfeld heb je meerdere lessen aan WO2 besteed. In deze handleiding vind je tips en verdiepvragen bij het werkblad die je ter voorbereiding op de komst van Talma kunt doen.

Duur les: 65 minuten

Doelgroep: Basisonderwijs groep 7/8

Thema: WO2, Jodenvervolgung, Razzia, Censuur

Leerdoelen:

- Leerlingen kennen belangrijke gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog en kunnen deze op volgorde zetten.
- Leerlingen onderzoeken een historische bron en de betekenis daarvan
- Leerlingen denken na over dilemma's a.d.h.v. stellingen
- Leerlingen doen onderzoek naar een slachtoffer uit het verhaal van de gast spreker via joodsmonument.nl
- Leerlingen worden voorbereid op de thematiek uit het verhaal van de gast spreker.

Structuur werkblad

Introductie + filmpje 'De oorlog in zeven minuten'	10 minuten
Opdracht 1: Generaties	5 minuten
Opdracht 2: Tijdlijn	10 minuten
Opdracht 3: Zie-denk-vraag	10 minuten
Opdracht 4: Stellingen	15 minuten
Opdracht 5: Zolang je naam genoemd wordt	10 minuten
Slot: Vragen voorbereiden	5 minuten

Voorbereiding

- Lees deze handleiding, met achtergrondinformatie en tips om de verdiepvragen te bespreken, goed door.
- Bereid samen met jouw leerlingen vragen voor die aan de gast spreker kunnen worden gesteld.
- Print het werkblad uit (zie hieronder) en verdeel ze onder de leerlingen.
- Introduceer [de biografie van de gast spreker](#) na afloop van de les
- Bekijk gezamenlijk als start het filmpje [filmpje 'De oorlog in zeven minuten'](#)

Opdracht 1

Generaties

Leerlingen bedenken tot welke generatie de gastspreker behoort en denken na of de oorlog ook in de levens van deze generatie een rol kan spelen.

Tips ter bespreking:

- Het antwoord op vraag b is waar. Benoem dat voor veel kinderen van oorlogsslachtoffers een oorlog zijn sporen achterlaat. Een oorlog werkt vaak generaties lang door. Kinderen die de oorlog niet hebben meegemaakt, hebben vaak te dealen met de trauma's van hun ouders (of grootouders).. Kinderen die de oorlog niet hebben meegemaakt, hebben vaak te dealen met de trauma's van hun ouders (of grootouders).
- Benoem dat ook de oorlogen die nú in de wereld gaande zijn, hun sporen na zullen laten bij de volgende generaties.
- Wees je bewust van eventuele oorlog of vluchtgeschiedenis van leerlingen.

Opdracht 2

Tijdslijn

Leerlingen maken een tijdslijn en zetten de volgende gebeurtenissen op volgorde.

1. Adolf Hitler komt aan de macht en veel Joden vluchten uit nazi-Duitsland – 1933
2. De rassenwetten worden ingevoerd en Joden hebben vanaf dat moment geen rechten meer – 1935
3. Rotterdam wordt gebombardeerd en Nederland wordt bezet door Nazi-Duitsland – 1940
4. Door de anti-Joodse maatregelen mogen Joden geen eigen bedrijf meer hebben – 1941
5. Joden worden via doorgangskamp Westerbork naar concentratie en vernietigingskampen gedeporteerd –vanaf 1942
6. Joden worden vermoord in de concentratie en vernietigingskampen – 1942 - 1945
7. Nederland is bevrijd! – 1945
8. Kinderen en kleinkinderen van overlevenden en slachtoffers van WO2 vertellen wat er met hun familie is gebeurd voor de klas – 2018-nu

Tips ter bespreking:

- [Hier](#) vind je een overzicht van de anti-Joodse maatregelen. De maatregel van de inlevering van Joodse bedrijven maakt deel uit van het verhaal van de gastspreker.
- Bespreek en vergelijk de tijdslijnen.
- Licht de tijdslijn kort toe zodat leerlingen een helder beeld hebben van het verloop van de Tweede Wereldoorlog.
- Vraag leerlingen welke gebeurtenissen zij nog meer kunnen bedenken.
- Maak het persoonlijk: Kunnen ze een grote gebeurtenis koppelen aan een persoonlijke gebeurtenis? Bijvoorbeeld het verhaal van Anne Frank of andere historische figuren. Om de gevolgen van de grote gebeurtenissen te koppelen aan wat dit voor mensen betekenden, maak je de geschiedenis tastbaar en invoelbaar voor leerlingen.

Opdracht 3

Zie-Denk-Vraag

Leerlingen beantwoorden vragen via de zie-denken-vraag methode over een bron. Je kunt ervoor kiezen hen in tweetallen aan de slag te zetten met deze opdracht. Bespreek vervolgens de bron.

Bron: Voorpagina van 'Het Joodsche weekblad', 1942.

Tijdens de bezetting heerste censuur, de nazi's bepaalden wat wel en niet aan informatievoorziening was toegestaan. Deze krant werd, onder leiding en druk van de nazi's, door de Joodsche Raad uitgegeven en moest alle maatregelen tegen de Joden kenbaar maken. De bron laat enerzijds zien hoe sluw de nazi's te werk gingen. Zij bepaalden de maatregelen maar lieten deze door de Joodse gemeenschap zelf communiceren. Anderzijds laat het zien hoe in een dictatuur de vrijheid van pers en meningsuiting weg is gevallen. Introduceer de termen: Censuur, dictatuur en democratie. Je zou kunnen bespreken hoe dat nu is. In Nederland leven we in een democratie en hebben we vrijheid van meningsuiting en pers maar betekent dat dat je altijd mag zeggen/schrijven wat je denkt?

Zie denk Vraag methode uitleg

Deze methode komt uit de [visible thinking strategy](#) en bevordert open en creatief denken bij leerlingen, het wekt nieuwsgierigheid over een thema en helpt de leerling zijn/haar gedachten te structureren.

Vraag leerlingen in 3 stappen vragen te beantwoorden over een bron/foto/object.

1. Wat zie je?
2. Wat denk je?
3. Wat wil je over deze bron weten?

Tips ter bespreking:

- Maak het verschil duidelijk tussen wat je ZIET en wat je DENKT. Bij zien gaat het om objectieve kenmerken: 'ik zie een opengeslagen boek, ik zie foto's van vrouwen'. Bij denken gaat het om interpretaties: 'ik denk dat het een gedenkboek is?'
- Stel open vragen ter verduidelijking: Waarom denk je dat? Wat denken anderen? Wat valt je op? Welk verhaal schuilt er achter de bron?
- Blijf neutraal, er is bij deze oefening geen goed of fout.

Opdracht 4

Stellingen

Leerlingen wisselen in tweetallen uit over een drietal stellingen. Je kunt er ook voor kiezen deze stellingen klassikaal te behandelen.

- Je verzetten tegen de nazi's klinkt makkelijker dan het was.
- Je aanpassen aan de plannen van de nazi's is eigenlijk hetzelfde als meewerken.
- Je kunt altijd iets doen om onrecht en het buitensluiten van anderen tegen te gaan.

Tips:

- Introduceer de termen: Groepsdruk, indoctrinatie, collaboratie.
- Vraag door naar de redenen waarom leerlingen het wel/niet eens zijn met de stellingen.

